

СТАНОВИЩЕ

На докторска дисертация на тема : Модел за оценка на политическата ефективност на Министерския съвет на Република България в периода 1997-2013г.

Изготвена от: Илияна Андонова Петрова

От: проф. д-р Александър Томов

Дисертационният труд на Илияна Петрова се състои от 196 стр. и 6 стр. литература . Дисертационният труд е разработен в съответствие със законовите изисквания. Мога да отбележа също така, че дисертантът е отразил бележките на научния ръководител и на специалистите от катедра “Политология” по време на оживените обсъждания на дисертация.

I. Актуалност и значимост на темата.

Избраната тема от Илияна Петрова за докторска дисертация има важно значение за развитието на българската политология. Опити за изготвяне на модел за оценка на политическата ефективност на правителствата е правен както у нас, така и в други европейски страни, а също така в САЩ и Япония. Идеята е чрез система от индикатори да се намери съпоставимост и обективност при оценката на дейността на различни правителства, а не тази оценка да се прави на базата на политическа пропаганда или на конюнктурни политически оценки.

Особено искам да подчертая значимостта в търсене на обективни индикатори за оценка от гледна точка на публичността и прозрачността на дейността на съответните правителства. Ако в резултат на подобни изследвания се стигне до обществен политически консенсус за подбора на индикатори за оценка, това несъмнено ще облекчи дискусиите и ще ги направи по-обективни и разбираеми за гражданите. Подобни изследвания помагат и да се стигне до общи обективни индикатори за международни политически сравнения. В край на сметка мога да обобщя, че значимостта на докторската дисертация е във от съмнение и изследването представлява несъмнен научен интерес.

II. Приносни моменти.

Самият опит за изграждане на модел на оценка за дейността на едно правителство върху основата на съпоставими индикатори има приносен характер. Дори да отбележим, че някои от индикаторите, предложени от дисертанта са спорни, а други са недоказани, създаването на обективна сравнителна база е много голяма стъпка в правилна посока. Практическо доказателство за значимостта на целия модел е сравнителният анализ и постиженията на четири български правителства в периода 1997-2013г. Особено интересно за изследването и за науката "Политология" е, че дисертантът се е постарал да оцени постиженията на четири правителства, като е отчетел и външните конюнктурни влияния. Така например при правителствата на Саксбургготски са отчетени положителните външни влияния от приемането на България в ЕС, а при правителството на Сергей Станишев (2005-2009 г.), негативното влияние на глобалната финансова криза.

За да достигне до своите заключения, Илияна Петрова е обработила голям статистически материал, който е адаптиран към нуждите на дисертационния труд по един убедителен начин. Търсейки да намери точен набор от индикатори, авторът демонстрира обективност и старание за безпристрастна оценка на дейността на избраните четири правителства.

Въпреки мненията на различни учени по въпроса, Илияна Петрова се е постарала да оцени политическата ефективност на четирите избрани правителства не спрямо сравнението между обещания и изпълнения на тези обещания, а главно чрез обективни и международно приети индикатори. Като такива, тя е използвала международно приети фискални индикатори, свързани с т.нар. "макрорамка на бюджета", а също така отделни социални и монетарни индикатори. Използвайки предимно фискални индикатори, авторът се доближава до анализ и заключение, типични за т.нар. "Чикагска школа", като е запазила уникалността на своето изпълнение. Сред водещите индикатори, които използва като база за сравнение, Илияна Петрова е поставила ударението върху темпа на нарастване на БВП, нивата на инфлация, безработицата, а също така равнището на минималната и средна работна заплата, на пенсиите и на регистрираните криминални престъпления.

Основният приносен характер на дисертационния труд е в поставянето на всички тези индикатори в система и безспорните според мен доказателства, че те могат да се използват за изследване на ефективността на отделните правителства.

Интересен момент в изследването е избраният период за сравнение. Това са годините, предшестващи приемането на България в ЕС и първите шест години след като България е била вече в съюза. Лесно може да се види, че периодът до приемането и периодът след приемането на страната в ЕС се отличава съществено, което е повлияло върху всички основни индикатори.

III. Основни бележки по дисертационния труд.

Основна препоръка, която бих направил към автора е, че използването на голям статистически материал и безспорно сполучливи сравнения не са довели до още по-подробен и задълбочен анализ. По принцип приемам логиката на дисертанта, но смятам, че използваните основни седем индикатора са недостатъчни. Разбирам, че авторът се е стремил към по-голяма конкретност и търсене на съпоставимост на сравнителните анализи, но смятам, че към тези безспорни седем индикатора задължително трябва да се добавят още няколко. Става дума за т.нар. “иновативни индикатори”, каквито са например дела на High-tech в БВП или някои социални индикатори, каквито са коефициентът Gini или нивото на бедност. Бих препоръчал на автора за в бъдеще да увеличи броя на индикаторите, което би й дало възможност за още по-пълна картина.

У читателя остават съмнения относно понятието “политическа ефективност”, под което авторът разбира (стр. 70) съотношения между поетите пред избирателите ангажменти и постигнатите по тях резултати. Трябва да отбележа обаче, че това понятие е силно дискуссионно и все още нито у нас, нито в чужбина има строго установено разбиране за него. Ето защо не бих искал многото бележки в тази насока да бъдат използвани за омаловажаване на достойнствата на дисертационния труд. Много по-правилно би било понятието “политическа ефективност” да не се използва в заглавието или ако се използва, да се включат и няколко субективни индикатора, свързани със съотношението между собствените програми на правителствата и тяхното изпълнение. Моето мнение по този въпрос е, че това е много по-малко продуктивно, от колкото използването на индикатори, които имат отношение към жизнения стандарт - икономика, БВП и т.н.

Когато става дума за достиженията на т.нар. “антиинфлационна политика”, трябва да се има предвид, че при целият период, изследван от Илияна Петрова, България е била в условията на валутен борд, което съдържа и в редица случаи изкривява данните за инфлацията.

IV. Заключение.

Въпреки моите бележки, смятам, че Илияна Андонова Петрова е подходила към много сложен въпрос с необходимата последователност и научни умения. Намирам за безспорни приносните моменти при изготвяне на модел на сравнителна оценка на четири правителства на Република България. Намирам също така, че анализираната от нея система от индикатори е съществена крачка напред в сравнителните политологически изследвания. Каквито и бележки да правим в тази насока, без съмнение трябва да признаем, че след тази докторска дисертация, ние имаме вече сериозна база за последващи анализи върху моделите за сравнителна оценка на българските правителства.

Всичко това ми дава основание да подкрепя присъждането на научната степен "Доктор" по Политология на Илияна Андонова Петрова.

Проф. Д-р Александър Томов

.....
/подпис/